

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 225.926 van 20 december 2013
in de zaak A. 210.122/X-15.586.**

- In zake :
1. Vicky VINCK
 2. Lydia WOUTERS
 3. Dominique DE VEL
 4. Marianne REDIG
 5. Michel BOTH
 6. Anna GOOSSENS
 7. Leopold ENGELS
 8. Katrien STRYBOL
 9. Bart DE VREE
 10. Wim PEETERS
 11. Marie DENKENS
 12. Tom MUYERS
 13. de vzw ZUSTERS AUGUSTINESSEN VAN MARIA
MIDDELARES
- bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Marco Schoups
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
De Burburestraat 6-8
bij wie woonplaats wordt gekozen
- tegen :
1. de STAD ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Els Empereur
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Brusselstraat 59
bij wie woonplaats wordt gekozen
 2. de PROVINCIE ANTWERPEN, vertegenwoordigd door de
deputatie van de provincieraad van Antwerpen

I. Voorwerp van de vordering

1. De vordering, ingesteld op 3 september 2013, strekt tot de
schorsing van de tenuitvoerlegging van :

- a. het besluit van de gemeenteraad van Antwerpen van 29 april 2013 houdende definitieve vaststelling van het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis-Harmonie”, en
- b. het besluit van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen van 23 mei 2013 houdende goedkeuring van het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis-Harmonie” van de stad Antwerpen.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partijen hebben een nota ingediend.

Auditeur Wouter De Cock heeft een verslag opgesteld.

Met toepassing van artikel 90, § 1, vierde lid van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, is de zaak verwezen naar een kamer met drie leden.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 29 november 2013.

Staatsraad Jan Clement heeft verslag uitgebracht.

Advocaten Marco Schoups en Liesbeth Peeters, die verschijnen voor de verzoekende partijen, advocaat Katrien Miclotte, die *loco* advocaat Els Empereur verschijnt voor de eerste verwerende partij, en juriste Laura Valgaeren, die verschijnt voor de tweede verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Wouter De Cock heeft een met dit arrest andersluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Rechtspleging

3. De provincie Antwerpen is van oordeel dat zij verkeerdelijk als verwerende partij werd aangeduid, en verzoekt om buiten de zaak gesteld te worden.

4. Op grond van artikel 2.2.15, §1, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (hierna: VCRO) wordt een definitief vastgesteld gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ter goedkeuring toegezonden aan de deputatie van de provincie waarin de gemeente is gelegen. In toepassing van die bepaling heeft de deputatie van de provincieraad van Antwerpen op 23 mei 2013 het door de gemeenteraad van de stad Antwerpen op 29 april 2013 definitief vastgestelde gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis RUP Harmonie” goedgekeurd.

De provincie is een rechtspersoon die handelt door middel van haar bestuursorganen, waaronder de deputatie en de provincieraad. Als rechtspersoon is de provincie verantwoordelijk voor de handelingen van haar organen. De provincie Antwerpen werd terecht aangeduid als verwerende partij, vermits zij verantwoordelijk is voor de goedkeuringsbeslissing van de deputatie.

Het verzoek om de provincie Antwerpen buiten de zaak te stellen, kan niet worden ingewilligd.

IV. Feiten

5. Zoals blijkt uit een plan van 1846 bestaat het ‘Harmoniepark’ in Antwerpen sinds zijn creatie ruimtelijk uit twee gedeelten. Het eerste gedeelte (hierna: het noordelijke parkgedeelte) strekt zich uit over een breedte van ongeveer 160 meter en een diepte van ongeveer 150 meter vanaf de Harmoniestraat. Het tweede gedeelte (hierna: het zuidelijke parkgedeelte), dat in het zuiden op het eerste gedeelte aansluit, strekt zich uit over een breedte van ongeveer 30 meter en een diepte van ongeveer 40 meter vanaf de Harmoniestraat.

Het merendeel van het zuidelijke parkgedeelte wordt ingenomen door een “trapveldje”, dit is een verhard terrein voor sport en spel.

6. Eerste verzoekster is eigenares en bewoonster van een appartement op de tweede verdieping van het gebouw aan de Harmoniestraat nr. 29 te Antwerpen (hierna: eerste verzoeksters gebouw). Tegen de linkergevel van eerste verzoeksters gebouw is aan de Harmoniestraat nr. 27 een koetshuis aangebouwd met vooraan een gesloten gevel en in de linkerzijgevel een poort die uitgaat op het zuidelijke parkgedeelte (hierna: het koetshuis).

7. Volgens het bij koninklijk besluit van 3 mei 1982 goedgekeurde bijzonder plan van aanleg nr. 61 “Koningin Elisabethlei en omgeving” (hierna: het BPA) is zowel het noordelijke als het zuidelijke parkgedeelte gelegen in een zone “Plaatsen bestemd voor openbaar groen” (artikel 3), met als bestemming “Openbaar park, plantsoen, speelruimten voor kinderen”.

Het BPA bestemt het terrein aan de Harmoniestraat nr. 27, waarop zich het koetshuis bevindt, tot een zone “Plaats(en) bestemd voor gemeenschapsuitrustingen” (artikel 2) met als bestemming “Bestuursgebouwen, dienstgebouwen, feestzaal, cultureel centrum, woning voor huisbewaarder”.

Eerste verzoeksters gebouw bevindt zich aan het linkerruimte van een ongeveer 150 meter brede strook van het BPA “Plaatsen bestemd voor aaneengesloten bebouwing” (artikel 1), met als bestemming “Woonhuizen, handelsinrichtingen”.

Links van de laatstgenoemde strook voorziet het BPA een ongeveer 150 meter brede zone “Plaats(en) bestemd voor gemeenschapsuitrustingen”, waarin zich een administratief gebouw van de tweede verwerende partij bevindt (hierna: de provinciesite).

8. Op 9 september 2008 schrijft de tweede verwerende partij de eerste verwerende partij aan met de vraag om over te gaan tot een herziening van het BPA in het kader van haar project om de provinciesite grondig te vernieuwen.

9. Op 20 februari 2009 keurt het college van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen de “procesnota RUP Provinciehuis – Harmonie” goed. Er wordt voor geopteerd om het BPA in zijn geheel te vervangen om “een complex juridisch kluwen van gewestplan, BPA en RUP [te vermijden]”. In de voornoemde “procesnota” wordt nog een tweede voordeel van een integrale vervanging aangehaald:

“Tevens kunnen onvolkomenheden in het BPA worden rechtgezet. Volgende problemen met het BPA nr. 61 zijn reeds gekend:

[...]

- De Harmoniestraat 27 is een voormalig gebouw van de groendienst, maar zou beter worden omgebouwd tot een woongebouw met uitzicht op het Harmoniepark.

[...].”

10. Op 10 september 2012 wordt een plenaire vergadering gehouden over het voorontwerp van gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis – Harmonie”.

11.1. Op 20 september 2012 wordt een nota opgemaakt tot “screening” van de noodzaak van milieueffectrapportage voor het voorontwerp van uitvoeringsplan (hierna: de screeningsnota). De screeningsnota komt tot de volgende conclusie:

“Op basis van de beschikbare informatie kan worden besloten dat t.g.v. het RUP ‘Provinciehuis - Harmonie’ geen aanzienlijke milieueffecten te verwachten zijn, indien voldaan wordt aan bovenstaande milderende maatregelen, temeer gezien het plan slechts een kleine wijziging betreft.

Globaal kunnen we besluiten dat het RUP ‘Provinciehuis – Harmonie’, dat voorwerp vormt van dit onderzoek tot milieueffectenrapportage, niet onder de plan-MER-plicht, zoals voorzien in het plan-MER-decreet van 17/04/2007, valt.”

11.2. Een in de screeningsnota opgenomen figuur “voorstellen nieuwe invulling huidige locatie groendienst in schetsontwerp” toont de inname van zowel het terrein met het koetshuis als het zuidelijke parkgedeelte door een appartementsgebouw van ongeveer 10 verdiepingen.

12. Op 9 oktober 2012 beslist de dienst milieueffectrapportage van het Vlaamse Gewest dat het voorgenomen plan geen aanleiding geeft tot aanzienlijke negatieve milieugevolgen en dat de opmaak van een plan-MER niet nodig is.

13.1. Op 22 oktober 2012 stelt de gemeenteraad van de stad Antwerpen het ontwerp van gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis –Harmonie” voorlopig vast.

13.2. Het ontwerp van uitvoeringsplan neemt het noordelijke parkgedeelte op in een strook “Zone voor groen - Harmoniegebouw en park” (artikel 1).

Verder neemt het ontwerp zowel het zuidelijke parkgedeelte als het terrein waarop zich het koetshuis bevindt op in een ongeveer 200 meter brede strook “Zone voor wonen” (artikel 2), waarin zich ook eerste verzoeksters gebouw bevindt.

Tot slot neemt het ontwerp de rechts aan de voornoemde strook palende provinciesite op in een ongeveer 150 meter brede “Zone voor centrumfuncties - Provinciesite” (artikel 3).

14.1. Van 12 november 2012 tot en met 10 januari 2013 wordt over het ontwerp van uitvoeringsplan een openbaar onderzoek gehouden. Er worden 12 bezwaarschriften ingediend.

14.2. Eén van de bezwaarschriften gaat uit van eerste verzoekster en 254 andere personen.

De bezwaarindieners kanten zich tegen het voornemen om een deel van het Harmoniepark om te vormen van groene zone naar bouwzone. Zij wijzen er op dat deze zone altijd deel heeft uitgemaakt van het park, dat dit park druk wordt gebruikt door buurtbewoners, dat het wijkcomité Harmoniewijk er activiteiten voor de buurt inricht wat bijdraagt tot de samenhang van de buurt, dat het park integraal behouden moet worden omwille van mogelijkheden voor bezoekers en patiënten van het aan de overkant gelegen ziekenhuis en het therapeutisch nut van een groene long in de stad, dat dit deel van het park veelvuldig gebruikt wordt en, als onderdeel van de integrale parkstructuur, bijdraagt tot de veilige en noodzakelijke ontspanningsmogelijkheden van de buurt, dat de oprichting van een appartementsgebouw het mooie parkzicht van de buurtbewoners zou verstoren en dat er geen alternatief speelterrein in de buurt is.

De bezwaarindieners stellen dat de toelichtingsnota bij het ontwerp ten onrechte meldt dat de creatie van bijkomend woongebied kan gemotiveerd worden vanuit de idee van het wegwerken van een “verloren hoek” in het park.

Tot slot menen de bezwaarindieners dat het omzetten van groene zone naar bouwzone getuigt van een gebrek aan visie en strijdig is met het ruimtelijk structuurplan en het bestuursakkoord van de stad Antwerpen. Zij stellen dat schaarse open ruimte, speelruimte en publiek groen wordt opgegeven voor één bijkomende mogelijke woonontwikkeling, zonder enige dragende ruimtelijke verantwoording. Volgens hen maken de voordelen van het behoud van dit stuk park zelfs geen deel uit van de ruimtelijke afweging. Er schuilt duidelijk geen ernstige belangenafweging tussen de private belangen van een projectontwikkeling en de belangen van de buurt en de duurzaamheidsambities van de stad. De bezwaarindieners vragen zich af hoe de in de toelichtingsnota opgenomen doelstelling dat in gebieden met een hoge woondichtheid voldoende open ruimte behouden moet worden, gerealiseerd kan worden in een uitvoeringsplan dat de open ruimte en het park reduceert in functie van bijkomende woningen. Zij menen dat het uitvoeringsplan in strijd is met het ruimtelijk structuurplan van de stad Antwerpen in verband met de verbetering

van leefkwaliteit en een poreuze groenstrategie, zonder dat hiervoor enige motivering of redelijke ruimtelijke verantwoording gegeven wordt.

14.3. Een ander bezwaarschrift gaat uit van eerste verzoekster en 4 andere bewoners van eerste verzoeksters gebouw. In dit bezwaarschrift wordt het volgende gesteld:

“Zoals gezegd verwijzen huidige bezwaarindieners naar hun bezwaarschrift dd. 7 januari 2013 met de bijlagen.

Huidig bezwaarschrift is aanvullend daaraan. De tekst en de motieven van het algemeen bezwaarschrift van de 255 bezwaarindieners wordt integraal hemomen. Huidig bezwaarschrift strekt ertoe het aan te vullen voor de specifieke situatie van de bewoners van de Harmoniestraat nr. 29.

Het pand nr. 29 (zie foto in bijlage) grenst aan het laagbouwgebouw van de dienst groenvoorziening, waarvan het RUP voorziet dat de bestemming dient gewijzigd te worden van gemeenschapsvoorziening naar categorie wonen. Het grenst uiteraard ook aan het park en aan het sportveld, dat volgens het RUP ook woonzone zou worden.

Het pand nr. 29 is een modernistisch appartementsgebouw naar een ontwerp van architect Nachman Kaplansky uit 1936. Het gebouw is karakteristiek voor het zakelijk modernisme van het interbellum met de typisch ‘vroomame en sobere’ behandeling van voor- en zijgevel. De historische waarde van het gebouw Harmoniestraat 29 en de bijzondere kwaliteiten van Kaplansky als architect worden bevestigd door opname in de inventaris van het bouwkundig erfgoed. [...] De foto's in bijlage tonen aan dat het gebouw nr. 29 haar binnenlicht en uitzicht onttrekt aan het feit dat haar gevel aan de zijde van het park vrij staat en de ramen vrij uitzicht hebben op het park.

Het getuigt niet van een goede ruimtelijke ordening om pal naast dit bestaande historische pand een hoogbouw te voorzien. Dit project zal substantiële hinder berokkenen aan de bewoners van nr. 29.

Het spreekt voor zich dat de ruime inval van licht via deze ramen en het prachtig uitzicht op het park een enorme levenskwaliteit geeft aan deze appartementen. De bewoners participeren mee aan het parkleven, leven aan de grens van het park en hebben spreekwoordelijk een halve ‘buiten-ervaring’.

De [...] overheid dient hiermee rekening te houden wanneer zij bestemmingswijzigingen doorvoert en dient passend respect te hebben voor jarenlang bestaande evenwichten in de stad. Het beleid dient zich aan te passen aan de leefwijze van mensen die al geruime tijd met plezier en passie op een plek wonen.

Het is daarenboven geen goed beleid om anno 2013 één van de laatste stroken park en groenzone op te offeren aan nog maar eens een hoogbouw in de stad.

Ook de bewoners van Harmoniestraat 29 zouden dit stukje park graag behouden en opgewaardeerd zien; er zijn vele ideeën denkbaar en de bereidheid om hier actief aan mee te werken is groot.”

15. Op 25 februari 2013 geeft de gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening van de stad Antwerpen (hierna: de Gecoro) advies over het voornoemde openbaar onderzoek. In dit advies wordt onder meer het volgende gesteld:

“5.1 De GECORO adviseert om de bezwaren met betrekking tot de bestemmingswijziging van groene zone en gemeenschapszone naar woonzone te weerleggen

De GECORO is van mening dat de bestemmin[g]swijziging en de ontwikkelingsmogelijkheden die dat tot gevolg heeft vanuit de draagkracht van het gebied te verantwoorden is. De toename van de toegelaten bestemming zal de druk op het gebied niet wezenlijk beïnvloeden of uit evenwicht brengen. Het gebied ligt ten andere in het stedelijk gebied Antwerpen waar verdichting gewenst is.

De bestemmingszone blijft al bij al beperkt in omvang, zodat een grootschalig project, dat het niveau van de buurt overschrijdt, wordt uitgesloten. In verhouding tot de aanwezige functies in de buurt is een toename van op deze beperkte oppervlakte relatief klein. De voorgestelde ontwikkeling is dan ook verenigbaar met de omgeving.

De GECORO spreekt zich enkel uit over de stedenbouwkundige aspecten van het RUP, maar verwacht niet dat de vooropgestelde kwaliteitsverbeteringen een financiële minwaarde voor de omgeving betekenen.

In september 2010 werd het ontwerpbureau Atelier Kempe Thill door het districtscollege en het stadscollege als laureaat voor de Open Oproep voor het Harmoniepark aangeduid.

In de opdrachtformulering werden naast de ambitie om het park te herwaarderen en de Harmoniezaal te renoveren, aan de ontwerpers gevraagd naar welke mogelijke rol de zone aan de Harmoniestraat zou kunnen opnemen. In de huidige aanblik geeft de zone aan de Harmoniestraat immers een onafgewerkte indruk. Het gebouw waarin de stelplaats is ondergebracht is opvallend lager dan de omliggende bebouwing en heeft een wachtgevel naar het sportveld en het park toe. Voor het aangrenzende appartementsgebouw geldt hetzelfde: ook hier is de zijgevel van het gebouw een wachtgevel.

Het wedstrijdontwerp suggereert twee scenario's met een nieuwbouw aan de Harmoniestraat.

Door bebouwing toe te laten ontstaat er een duidelijke rand aan het park met een volwaardige gevel, wat niet alleen ruimtelijk een te verkiezen oplossing is, maar ook sociaal voor meer levendigheid en veiligheid zorgt. Het gebouw aan de overzijde van het park langs de Koningin Elisabethlei is volgens eenzelfde stramien opgebouwd: een voorgevel langs de straat en een evenwaardige gevel langs het park.

Bij de verdere uitwerking van het wedstrijdontwerp naar een definitief ontwerp voor het Harmoniepark is de zone aan de Harmoniestraat niet opgenomen. De begrenzing van het park loopt ter hoogte van de perceelgrens van het sportveld. Zij worden van elkaar gescheiden door een brede haag.

Volgens de voorschriften in het RUP kan er een gebouw worden opgetrokken in harmonie met de omliggende bebouwing. De beoordeling van een stedenbouwkundige aanvraag wordt als gevolg beoordeeld volgens een harmonieuze inpassing betreffende bouwvolume, bouwlijn, bouwdiepte, hoogte, binnenplaatsen en tuinen, enz.

Bij elke aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning zal de impact van de bouwwerken op de lichtinval, de zichten en de privacy getoetst worden. Dit geldt in het bijzonder voor de nabijgelegen gebouwen, evenals voor de gebouwen in een ruimere omgeving.

Ook de invulling van het gebouw maakt deel uit van de beoordeling. De bestemmingsvoorschriften laten verschillende invullingen toe. Naast wonen kunnen bijvoorbeeld ook gemeenschapsvoorzieningen. Door de gewijzigde invulling van de Harmoniezaal als stille ruimte en de orangerie als recreatiegelegenheden moet de gemeenschapsvoorziening die nu in deze laatste is gehuisvest verdwijnen. De herbestemde zone aan de Harmoniestraat biedt een alternatieve locatie voor deze voorziening op zeer korte afstand waardoor het binnen het bereik blijft van de huidige gebruikers.

Het Harmoniepark biedt een goed alternatief voor de spelactiviteiten die nu op het sportveld plaats vinden.

De infrastructuur op dit veld is beperkt: verharding en twee kleine voetbalgoals wat erop wijst dat de vormen van sport en spel die hierop kunnen worden beoefend niet exclusief voor en essentieel op deze locatie nodig zijn. In het Harmoniepark komen langs de zijde van de Harmoniestraat twee aangelegde speelterreinen, een voor de jongste kinderen en een voor de oudere kinderen. Een derde ruimte nabij de herbestemde zone biedt plaats aan een informelere speelruimte.

Het Harmoniepark biedt daarmee voldoende mogelijkheden en ruimte om de vormen van sport, spel en ontmoeting op te vangen die door nieuwbouw aan de Harmoniestraat wegvallen.

[...]

5.3 De GECORO weerlegt het bezwaar dat het RUP zonder visie is opgemaakt en in strijd is met het s-RSA en het bestuursakkoord. GECORO adviseert om de relatie met het structuurplan in de toelichtingsnota uitvoeriger te beschrijven

In het RUP is gezocht naar een evenwicht tussen verschillende doelstellingen. Het betreft verschillende doelstellingen op niveau van de buurt, maar ook doelstellingen die voor een groter geheel van Antwerpen en het stedelijk gebied vooropgesteld worden (minimale woningdichtheid en verbetering van het woningaanbod, ...).

[...]

De GECORO meent dat de verschillende doelstellingen uit het bestuursakkoord voldoende aan bod komen in het RUP. Het bezwaar haalt volgende elementen uit het akkoord aan:

- stadsontwikkeling is ook buurtontwikkeling. De stad gaat voor aangenaam wonen door het aanleggen van parkjes en het vernieuwen van straten pleinen;
- de stad garandeert dat jongeren waar mogelijk gebruik mogen maken van de bestaande parken en groenzones voor hun activiteiten, onder andere door parkdelen als speelbos in te richten.

Tegelijk merkt GECORO op dat in het bestuursakkoord duidelijk is opgenomen dat de Antwerpse bevolking groeit en dat de vergrijzing toeneemt. Dit vraagt om een voldoende aanbod en verscheidenheid van woningen en woontypologieën en voldoende buurtvoorzieningen.

Het RUP beoogt de omvorming van de provinciehuissite van een volledig verharde site naar een publiek toegankelijk parkgebied met één solitair gebouw. Het Harmoniepark wordt vernieuwd om nog beter de rol van gebruiksgroen te kunnen opnemen. De kwaliteit van de open ruimten en de groenvoorzieningen verbetert dus voor het ganse bouwblok. Ook in oppervlakte is er door de omvorming van de terreinen van de provincie een opmerkelijke stijging.

Anderzijds past de herbestemming van de zone aan de Harmoniestraat binnen het aspect van een groeiende en vergrijzende bevolking. Om deze groei op te vangen moeten voldoende ontwikkelingsmogelijkheden geboden worden. De bestemmingsvoorschriften van de Zone voor Wonen laten dit toe. Door de bestaande wachtgevel af te werken, wat inherent is aan een wachtgevel, een wachtgevel is immers steeds tijdelijk ‘in wacht’ tot een afwerking volgt, ontstaat er een volwaardige gevel langs het park, wat ook ruimtelijk en sociaal een meer kwalitatieve oplossing is.

Met de uitwerking van het RUP wordt aldus voldaan aan meerdere taakstellingen uit het bestuursakkoord: het inspelen op en het faciliteren van een bevolkingsgroei in de stad, gekoppeld aan het voorzien van voldoende publieke voorzieningen.

[...]

5.6 De GECORO adviseert de bezwaren over foutieve argumentatie te weerleggen

De zogenaamde ‘verloren hoek’ ligt te midden van het Harmoniepark en een stelplaats grenzend aan een appartementsgebouw. Uit [het] recente en definitieve ontwerp voor het Harmoniepark wordt duidelijk dat ook in de nabije toekomst de zone geen rol speelt in de organisatie van het park. Er is een duidelijke scheiding tussen beide plekken, vormgegeven door een haag. Aan de andere zijde ligt een stelplaats van stads- en buurtonderhoud. Momenteel is deze nog in gebruik, zij het in zeer beperkte mate, maar op termijn verhuist het materieel naar het Stadspark. Binnen enkele jaren zal de stelplaats dus leegstaan.

In die zin dient de terminologie ‘verloren hoek’ te worden begrepen: een zone die weinig gedefinieerd is door haar ligging en haar randen en waarvoor op termijn een kwalitatieve ruimtelijke oplossing nodig is.

De GECORO is van mening dat [...] de visie uit het RUP voldoende motivatie biedt voor de herbestemming van het hoekperceel. [...]”

Ter terechtzitting verduidelijken de verzoekende partijen dat met het woord “stelplaats” in het hiervoor aangehaalde citaat eigenlijk het koetshuis bedoeld wordt. Desgevraagd wordt dit door geen van de verwerende partijen tegengesproken.

16. Op 5 april 2013 neemt het college van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen de volgende beslissing:

“Artikel 1

Het college stelt de gemeenteraad voor het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) Provinciehuis-Harmonie definitief vast te stellen. Het advies van de gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening (GECORO) over het openbaar onderzoek wordt gevolgd door het college.

[...]

Artikel 3

In overleg met de buurt wenst de stad geen bouwvergunningen af te leveren aan de zijde van het Harmoniegebouw, zolang de verschillende buurtcomités (VZW Harmoniewijk, Klein Antwerpen en Poppentheater Semini) op een duurzame en constructieve wijze in het weefsel van de buurt verankerd zijn en de staat van de site het toelaten. De wijkorganisaties maken afspraken met de bevoegde schepenen met betrekking tot het toegestane gebruik van het koetshuis. Oktober 2015 wordt een eerste evaluatie georganiseerd.”

Ter terechtzitting verduidelijken de verzoekende partijen dat met het woord “Harmoniegebouw” in het hiervoor aangehaalde citaat eigenlijk het koetshuis bedoeld wordt. Desgevraagd wordt dit door geen van de verwerende partijen tegengesproken.

17.1. Op 29 april 2013 stelt de gemeenteraad het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Provinciehuis – Harmonie’ definitief vast. Dit is het eerste bestreden besluit.

17.2. Ten opzichte van het ontwerp worden er wat de in randnummer 13.2 vermelde gegevens betreft geen wijzigingen doorgevoerd in het definitief vastgestelde uitvoeringsplan.

17.3. In de stedenbouwkundige voorschriften van het definitief vastgestelde uitvoeringsplan wordt het volgende gesteld:

“1 ALGEMENE VOORSCHRIFTEN

Al de hieronder vermelde stedenbouwkundige voorschriften sorteren onder een categorie of een subcategorie van gebiedsaanduiding zoals vastgelegd in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. De respectievelijke voorschriften komen op volgende manier overeen met de Vlaamse gebiedsaanduidingen:

- Artikel 1: Zone voor groen - Harmoniegebouw en park (Gr): sorteert onder de categorie 'Overige groen'
- Artikel 2: Zone voor wonen - (Wo): sorteert onder de categorie 'Wonen'
- Artikel 3: Zone voor centrumfuncties - (Ce): sorteert onder de categorie 'gemeenschapsvoorzieningen'

[...]

2 BIJZONDERE VOORSCHRIFTEN

Artikel 1 Zone voor groen - Harmoniegebouw en park (Gr)

[...]

Bestemmingsvoorschriften:

- Openbaar park, plantsoen, speelruimten voor kinderen.

[...]

Artikel 2 Zone voor wonen - (Wo)

Bestemmingsvoorschriften:

- Wonen is toegelaten
- Gemeenschapsvoorzieningen zijn toegelaten
- Detailhandel is op het gelijkvloers toegelaten
- Reca is op het gelijkvloers toegelaten
- Kantoren en diensten zijn toegelaten tot maximaal 1500m²
- Hotels zijn toegelaten
- Groothandel en bedrijvigheid zijn niet toegelaten
- Industrie, logistiek en opslag zijn niet toegelaten
- Minimum de helft van de bruto vloeroppervlakte moet per gebouw een woonfunctie, gemeenschapsvoorziening of hotelfunctie hebben

[...]

Artikel 3 Zone voor centrumfuncties - Provinciesite (Ce)

Bestemmingsvoorschriften:

De hoofdfunctie is een gemeenschapsvoorziening. Per gebouw moet minimum 1/3de van de bruto vloeroppervlakte deze functie hebben.

Volgende nevenfuncties zijn toegelaten:

- Kantoren en diensten zijn toegelaten
- Detailhandel is op één bouwlaag toegelaten
- Reca is op 1 bouwlaag toegelaten
- Wonen is toegelaten
- Vrijtijdsvoorzieningen zijn toegelaten
- Hotels zijn toegelaten
- Groothandel, bedrijvigheid, industrie, logistiek [sic] en opslag zijn niet toegelaten
- Industrie, logistiek en opslag zijn niet toegelaten.

Inrichtingsvoorschriften:

- Bestaande bebouwing: Voor de bestaande bebouwing zijn de inrichtingsvoorschriften zoals vermeld in artikel 2: zone voor wonen (Wo) geldig.

[...]

- Welstand en symboolwaarde: De bovengrondse constructie(s) kunnen een symboolfunctie voor de omgeving vormen. Hierdoor kan er op gebied van welstand in verhouding met de symboolwaarde afgeweken worden van de harmoniekenmerken van het referentiebeeld.

[...]

- bouwvolume: Het maximale bouwvolume van de bovengrondse constructies wor[d]t beperkt door een maximale brutovloeroppervlakte van 30.000m². Deze constructies vormen een solitair gebouw of gebouwengroep dat langs alle verschillende zijden uit gelijkwaardige gevels moet bestaan.

[...]

- Ondergronds bouwvolume en parkeren: Parkeerplaatsen zijn enkel ondergronds toegelaten. Maximaal mogen er 400 plaatsen voorzien worden. Er is geen beperking opgelegd met betrekking tot afmetingen van ondergrondse bouwvolumes.

[...]

- groen: De volledige bestemmingszone met uitzondering van de bovengrondse bebouwing en eventuele constructies die noodzakelijk zijn voor de toegankelijkheid, licht en lucht van de ondergrondse functies moet ingericht worden als groene toegankelijke ruimte.

In deze zone zijn alle bovengrondse constructies verboden, behoudens deze ter uitrusting of aankleding van deze zone of voor de toegankelijkheid van de gebouwen. Verharding is enkel toegelaten voor wandelwegen, speelruimten, ter[r]assen, of toegankelijkheid van de gebouwen en [...] bestaat zoveel mogelijk uit waterdoorlatende materialen.

Motorisch verkeer wordt vermeden. Enkel motorisch verkeer mogelijk in functie van bevoorrading.

Deze zone wordt groen aangelegd. Boven de ondergrondse constructies moet een deklaag van minstens één meter teelaarde voorzien worden. Hiervan kan enkel afgeweken worden als door middel van een inrichtingsplan en voorbeeld wordt aangetoond dat een kwalita[tie]tieve inrichting mogelijk is met een mindere gronddekking. De bestaande hoogstammige bomen dienen bewaard te worden en in geval van afsterven dienen ze herplant te worden. Per uitzondering is het kappen van bomen mogelijk indien dit nodig is voor de oprichting van het provinciegebouw en haar toegangen. De gekapte bomen worden heraangeplant op de provinciesite. Er wordt zoveel mogelijk gewerkt met streekeigen soorten. Bestaande ecologische groenelementen worden behouden en versterkt indien mogelijk.

[...]

- publieke doorsteek: Er dient een publieke verbinding voorzien te worden die voor voetgangers en fietsers een verbinding maakt tussen de Elisabethlei en de Harmoniestraat (zoals symbolisch aangegeven op plan). Deze publiek[e] verbinding moet steeds een duidelijk publiek karakter behouden.
- Waardevolle gebouwen: Aan het op plan als waardevol aangeduid pand kunnen enkel werken en handelingen worden uitgevoerd die respect hebben voor de bestaande cultuurhistorische waarde van het gebouw. Deze cultuurhistorische waarde kan een intrinsieke waarde zijn van het pand, of kan liggen in de samenhang met de omliggende panden.”

17.4. In de toelichtingsnota bij het definitief vastgestelde uitvoeringsplan wordt het volgende gesteld:

“2 RELATIE MET HET S-RSA

Het structuurplan is geen traditioneel plan dat alles overal wil vastleggen. De houding die wordt aangenomen kan omschreven worden als *renovatio urbis*. Dit betekent de uitvoer van punctuele en discrete acties in de stad. De *renovatio urbis* is gebaseerd op en wordt gestuurd door de verschillende beelden.

Het RUP provinciehuis – harmonie is een voorbeeld van deze punctuele vernieuwing die wordt nagestreefd in het structuurplan. Het RUP vormt het kader voor de vernieuwing van twee publieke sites in het bouwblok en probeert voor de rest van het bouwblok de kwaliteiten van het bouwblok in relatie met de beelden van de stad te verbeteren. Het huidige BPA is zo strikt dat het geen kader kan bieden voor een kwalitatieve update van twee belangrijke publieke sites.

Het RUP provinciehuis – harmonie kan vanuit de verschillende beelden van de stad bekeken worden. En tracht vanuit deze verschillende gezichtspunten de ruimtelijke visie voor de stad te realiseren.

Ecostad: Voor het verstedelijkte gebied van Antwerpen en haar ruime omgeving moet het begrip ecologie en open ruimte beschouwd worden als een belangrijk[...] deel van onze hedendaagse welvaart. Om de leefkwaliteit te verhogen moet het stedelijk gebied zijn inwoners groene ruimten kunnen aanbieden om elkaar te ontmoeten, te recreëren en te ontspannen. Om hun gebruikswaarde voor de inwoners van de stad te verhogen, dienen deze zones toegankelijk te zijn voor het publiek, door middel van paden voor voetgangers en fietsers.

In het voorgestelde RUP wordt er ingezet op de groenstructuur in het bouwblok, en is er aandacht voor de relatie met de omliggende groene snippers. De provinciehuissite wordt omgevormd van een volledig verharde site naar een publiek toegankelijk parkgebied met daarin één solitair gebouw. Het bouwblok wordt nu reeds gekenmerkt door een zeer groen binnengebied dat in dit RUP blijvend beschermd wordt. Het Harmoniepark wordt vernieuwd om nog beter de rol van gebruiksgroen te kunnen opnemen.

[...]

Poreuze stad: In het beeld van de Spoorstad en de Poreuze Stad zijn een kwalitatief publiek domein de inzet. De rijkdom en expressie van de individuele ruimten langs de straten moet worden gestimuleerd. In het algemeen moet het publieke domein als ontmoetingsruimte opnieuw ontdekt worden en kan bij de ontwikkeling van panden en gevels gestreefd worden om de relatie met de straat en het publieke domein terug op te nemen.

Vanuit de doelstelling van het garanderen van de leefkwaliteit wordt een groenstrategie weergegeven die zich richt op de poreuze delen van de stad. In de publieke delen moet voldoende ruimte gelaten worden voor speelruimte op wijkniveau. In de gebieden behorende tot de Binnenstad en de 19de-eeuwse gordel moet het inplanting groen of het groen in de bouwblokken verhoogd worden.

Deze gebieden zijn meestal ook de gebieden met significante tekorten buurt- en wijkgroen. Door middel van punctuele ingrepen in bestaande bouwblokken, het wegwerken van barrières of het verminderen van de maximale bebouwingsindex waar mogelijk, kan de infiltratie van open ruimte bewerkstelligd worden.

Dit RUP vormt het kader voor de verbetering van de relatie tussen publiek domein en de gebouwde omgeving. De onduidelijke ruimte rond het huidige provinciehuis kan plaats maken voor een ondubbelzinnig publiek park. Aan het Harmoniepark wordt het mogelijk om een parkwand met blinde gevels af te werken naar een levendige gevel.

[...]

4.2.2 Uitgangspunten Harmoniepark

In gebieden met een hoge woondichtheid wil het district Antwerpen er over waken dat voldoende open ruimte behouden wordt en dat kleinschalig weefsel met extra mogelijkheid voor zachte recreatie, spelen, voetgangers en fietsers voorzien worden.

De leefkwaliteit op wijkniveau wordt bevorderd door verhoging van de kwaliteit van het groen in de publieke ruimte. Naast een belevingswaarde kan buurt- en wijkgroen eveneens fungeren als een ecologische stapsteen in verstedelijkt gebied. Het doel is dus om de woon- en leefkwaliteit te verbeteren om zo onder andere jonge gezinnen met kinderen terug naar de stad te brengen.

Het park vraagt om een duidelijke structuur waardoor het kan evolueren tot een buurtpark dat de grote aantrekkingskracht aankan. Het park heeft zeker potenties zowel als belevingsruimte en als rustpunt in een wijk waar groen en open ruimte schaars zijn.

Park Harmonie zal ontwikkeld worden als een groen buurtpark en op die wijze een aantrekkelijke ontmoetingsplaats zijn voor een mix van jonge en oude parkgebruikers. Om dit te laten slagen, moet in eerste instantie gezorgd worden voor duidelijkheid, voor een heldere en leesbare structuur. Zo wordt infrastructuur die aanzet tot spel voor kinderen, op doordachte wijze gecombineerd met de toekomstige rol van het gebouw Harmonie als Stille Ruimte. Verder worden de wanden beter afgewerkt.

Dit park vormt de tuin van de vele bewoners van appartementen, die hier komen om te genieten van de natuur, kinderen die spelen, bejaarden die samenkomen enz. Zowel de restanten van de 19de eeuwse parkaanleg als de intussen oude bomen in het park vormen een grote waarde voor deze plek. Wil men volgens de ontwerpers de stadsvlucht efficiënt tegengaan dan zal men ervoor moeten zorgen dat dergelijke parken niet alleen in stand gehouden worden, maar ook een hoge kwaliteit bezitten, zodat de bewoners zich[...] aangetrokken voelen tot deze parken. Om deze reden pleiten de ontwerpers voor een grondige restauratie van het park als:

- Als historisch ensemble met het harmoniegebouw
- Een park dat een hoge kwaliteit heeft zowel qua inrichting, onderhoud en beleving
- Een park dat zich richt tot alle bevolkingsgroepen.

[...]

4.2.3 Uitgangspunten Nieuwe parkwand

De ontwerpers stellen op de zuidwestelijke hoek een nieuwbouw voor. In de voorstellen die zijn uitgetekend zou er plaats zijn voor

15 appartementen en lokalen voor bijvoorbeeld senioren of een jongerencentrum op de benedenverdieping. Deze publieke lokalen zouden een directe verbinding naar het park hebben.

Het gebouw past zich in hoogte en volume aan, aan zijn omgeving en vormt een transmitter naar zowel het park als de omliggende bebouwing. Vanuit het park ontstaat visueel een poort naar de achterliggende binnentuin.

Het afwerken van deze hoek moet de leesbaarheid van het park verbeteren. De bestaande hoek vormt een onduidelijke achterkantsituatie, die het geborgen karakter van het park aantast. Het is niet evident om deze hoek op een kwalitatieve manier in het park te integreren. Een Nieuwe parkwand kan echter deze achterkantsituatie oplossen, en voor een duidelijke en levendige parkwand zorgen.

Bouwhoogte, bouwdiepte, etc, zijn net als in de rest van het bouwblok voornamelijk bepaald door de bouwcode. De harmonieregel vormt in zowel uiterlijk als in bouwvolume de belangrijkste bepalende regel.”

18. Op 23 mei 2013 keurt de deputatie van de provincieraad van Antwerpen het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis – Harmonie” goed. Het goedkeuringsbesluit van de deputatie wordt bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 5 juli 2013.

V. Ontvankelijkheid van de vordering

A. Aangevoerde excepties

19.1. De tweede verwerende partij werpt in haar nota op dat een beslissing wordt bestreden die niet bestaat, vermits in het verzoekschrift een beslissing van de provincieraad wordt aangeduid als tweede bestreden besluit.

19.2. De tweede verwerende partij stelt verder dat de belangen van de verzoekende partijen niet gelijklopend zijn, zodat enkel het belang van de eerste verzoekster in aanmerking kan worden genomen.

19.3. De tweede verwerende partij vervolgt dat slechts enkele verzoekende partijen, waaronder eerste verzoekster, op basis van de omschrijving opgenomen in het inleidend verzoekschrift een persoonlijk nadeel aannemelijk maken. Het geschetste persoonlijk nadeel heeft echter weinig uitstaans met het

werkelijke voorwerp van de bestreden beslissingen. Volgens de tweede verwerende partij gaan de verzoekende partijen, daarin begrepen eerste verzoekster, aan het werkelijke voorwerp van de bestreden beslissingen voorbij, nu zij abstractie maken van het grafisch plan en bijhorende voorschriften, waaronder de inrichtingsvoorschriften omtrent de “Zone voor wonen” (artikel 2) die wat het aspect van parkeergelegenheid en groen de nodige garanties bieden:

- “• Parkeergelegenheid: Bij nieuwbouw of vernieuwbouw wordt de parkeerbehoefte opgevangen door ondergronds parkeren.
- Groen: Bij nieuwbouw of vernieuwbouw is het kappen van bomen enkel mogelijk indien dit noodzakelijk is voor de oprichting van het gebouw. De gekapte bomen dienen heraangeplant te worden op het perceel.”

Volgens de tweede verwerende partij voorziet het grafisch plan, anders dan de verzoekende partijen voorhouden, dat het Harmoniepark als buurtpark voor het overgrote deel behouden blijft en kan fungeren als speelruimte voor kinderen en sociale ontmoetingsplaats. De restauratie van het harmoniegebouw als “Stille Ruimte” kan daartoe bijdragen. De tweede verwerende partij besluit dat bij gebrek aan een concrete duiding van het oorzakelijk verband tussen het omschreven belang en de bestreden beslissingen, het belang van alle verzoekende partijen moet worden verworpen.

19.4. Ondergeschikt voert de tweede verwerende partij aan dat het belang van de verzoekende partijen moet worden beperkt tot de percelen links van eerste verzoeksters gebouw waarop ten opzichte van het BPA een bestemmingswijziging heeft plaatsgevonden van “Plaats(en) bestemd voor gemeenschapsuitrustingen” en “Plaatsen bestemd voor openbaar groen” naar “Zone voor wonen”. De tweede verwerende partij beroept zich op het arrest Heytens, nr. 223.771 van 7 juni 2013, waarin geoordeeld wordt dat het belang van de verzoekende partij beperkt is tot een vanuit planologisch standpunt isoleerbaar deelgebied dat van de rest van het plan kan worden afgesplitst zonder de algemene economie van het plan aan te tasten. Volgens de tweede verwerende partij hebben de in het verzoekschrift opgenomen middelen louter betrekking op de bewuste percelen. Een schorsing/vernietiging van het plan, beperkt tot voormelde bestemmingswijziging, is mogelijk zonder afbreuk te doen aan de

algemene economie van het plan. Het wegvallen van de bestemmingswijziging impliceert louter dat de bestemming van het BPA, te weten “Plaats(en) bestemd voor gemeenschapsuitrustingen” en “Plaatsen bestemd voor openbaar groen” zou herleven. Het ongedaan maken van de bestemmingswijziging staat niet in de weg aan het realiseren van de hoofddoelstellingen van het bestreden uitvoeringsplan, zodat een partiële schorsing/vernietiging mogelijk is. Het belang van de verzoekende partijen bij de schorsing/vernietiging moet volgens de tweede verwerende partij hoe dan ook worden beperkt tot die percelen.

B. Beoordeling

20.1. Zoals blijkt uit het verzoekschrift en uit de daarbij als stuk II.17 gevoegde bijlage is het in randnummer 18 bedoelde besluit het tweede bestreden besluit. Het enkele feit dat in het verzoekschrift bij de aanwijzing van het tweede bestreden besluit het woord “provincieraad” wordt gebruikt in plaats van de woorden “deputatie van de provincieraad” is een louter materiële verschrijving die geen weerslag heeft op de ontvankelijkheid van het beroep.

20.2. Uit de gegevens van de zaak blijkt dat het perceel met eerste verzoeksters gebouw opgenomen is in het bestreden uitvoeringsplan. Op grond daarvan doet eerste verzoekster in beginsel blijken van het rechtens vereiste belang.

Het komt niet aan de tweede verwerende partij toe om in de plaats van eerste verzoekster te oordelen of het bestreden uitvoeringsplan voor haar voordelig is. Hierna zal blijken (randnummers 35 en 36) dat eerste verzoekster in haar verzoekschrift terecht aanvoert dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van het bestreden uitvoeringsplan in haren hoofde een ernstig nadeel kan veroorzaken.

In het licht van het voorgaande laat hetgeen de tweede verwerende partij in randnummer 19.3 aanvoert niet toe om van het laatstgenoemde beginsel af te wijken.

In hoofde van eerste verzoekster worden de aangevoerde excepties verworpen.

Aangezien hierna zal worden vastgesteld dat in hoofde van eerste verzoekster aan de grondvoorwaarden om de schorsing van de tenuitvoerlegging te bevelen is voldaan, is het in de huidige stand van de procedure niet nodig de in hoofde van de tweede tot de dertiende verzoekende partij aangevoerde excepties te onderzoeken.

20.3. De ondergeschikt aangevoerde vraag van de tweede verwerende partij om slechts tot een gedeeltelijke schorsing over te gaan zal hierna worden behandeld (randnummers 38 en 39).

VI. Onderzoek van de vordering

21. Overeenkomstig artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan slechts tot de schorsing van de tenuitvoerlegging worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat ernstige middelen worden aangevoerd die de vernietiging van de aangevochten beslissing kunnen verantwoorden en dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de beslissing een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen.

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

22. In het eerste middel wordt onder meer de schending aangevoerd van de artikelen 2.1.2, § 3 en 2.2.13, § 2, VCRO, van de materiële motiveringsplicht en van het zorgvuldigheidsbeginsel als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur.

23.1. De verzoekende partijen zetten onder meer uiteen dat door het bestreden uitvoeringsplan, in strijd met het richtinggevend gedeelte van het ruimtelijk structuurplan van de stad Antwerpen (hierna: het RSA) en van het

Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (hierna: het RSV) een teloorgang van schaarse groene ruimten wordt bewerkstelligd.

23.2. De verzoekende partijen wijzen er op dat artikel 2.1.2, § 3, VCRO bepaalt dat van het richtinggevend gedeelte van een ruimtelijk structuurplan niet mag worden afgeweken “tenzij omwille van onvoorziene ontwikkelingen van de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten of omwille van dringende sociale, economische of budgettaire redenen”, die bovendien uitgebreid moeten worden gemotiveerd. In geen geval mogen zij een aanleiding zijn “om de duurzame ruimtelijke ontwikkeling, de ruimtelijke draagkracht en de ruimtelijke kwaliteit van welk gebied ook in het gedrang te brengen”. Dat er aldus slechts een uitzonderlijke mogelijkheid bestaat om van het richtinggevend gedeelte van een ruimtelijk structuurplan af te wijken wordt volgens de verzoekende partijen bevestigd in de vaste rechtspraak van de Raad van State.

Overeenkomstig het algemeen motiveringsbeginsel moeten publieke overheden hun beslissingen materieel motiveren, hetgeen inhoudt dat deze moeten zijn gesteund op in rechte en in feite aanvaardbare motieven die moeten blijken, zo niet uit de bestreden beslissing zelf, dan toch uit het administratief dossier.

23.3. De verzoekende partijen wijzen erop dat in het richtinggevend gedeelte van het RSV het volgende wordt gesteld:

“4.10. Behoud en ontwikkeling van stedelijke natuurelementen en randstedelijke groengebieden

Tot de stedelijke natuurelementen behoren enerzijds de gebieden van de natuurlijke structuur die doordringen tot in het stedelijk gebied (natuurgebieden, bos- en complexen en parken) en anderzijds onderdelen van de ecologische infrastructuur zoals tuinen, bermen, oevers en beplantingen. Stedelijke natuurelementen hebben verschillende maatschappelijke functies. Ze zijn ecologisch (indicator, buffer voor het klimaat, absorptie van geluid en materie), esthetisch, sociaal (recreatie, educatie) en psychologisch (geborgenheid, herkenbaarheid) belangrijk en bovendien landschapsvormend (afbakening van pleinen en straten, verkeersgeleiding). Binnen het stedelijk gebied zijn er de randstedelijke groengebieden waartoe ook parken behoren, gebieden met een open en

multifunctioneel karakter. Zij komen in aanmerking voor de aanleg van bossen, uitbouw van parkgebieden en stedelijke groenprojecten met socio-educatieve en/of recreatieve functie, natuurbouw en ontwikkeling. Omwille van hun belang voor de stedelijke leefbaarheid moeten de stedelijke natuurelementen en randstedelijke groengebieden worden behouden en ontwikkeld. Concreet betekent dit dat in de randstedelijke groengebieden de mogelijkheid moet bestaan dat de overheid (Vlaams Gewest, provincie of gemeente) - op basis van de visie voor het stedelijke gebied - ruimte voorziet voor de aanleg van spelbossen en parken. Ook kan de ruimtelijke kwaliteit van de stedelijke gebieden worden verbeterd door de relatie met de rivier- en beekvalleien die onderdeel uitmaken van het stedelijk gebied te herwaarderen. Het is logisch om deze component van het fysisch systeem ook hier als ruimtelijk structurerend element te beschouwen en er te streven naar het herstel van de ecologische verbindingfunctie.”

23.4. Volgens de verzoekende partijen gaat het bestreden uitvoeringsplan diametraal in tegen de aangehaalde principes van het richtinggevend gedeelte van het RSV. Een reeds lang bestaande en veelvuldig gebruikte zone voor gemeenschapsvoorzieningen en zone voor openbaar groen, sinds mensenheugenis deel uitmakend van het Harmoniepark, wordt herbestemd tot woonzone, waardoor de openbare ruimte zal verkleinen, ten koste van nog maar eens een woonblok. De verzoekende partijen zien hiervoor geen enkele ter zake doende motivering in de stedenbouwkundige voorschriften van het RUP of de toelichtingsnota ervan, dewelke wijst op een dwingende noodzaak, of een onvoorziene of dringende ruimtelijke ingreep.

23.5. In de toelichtingsnota bij het bestreden uitvoeringsplan wordt verduidelijkt dat op de zuidwestelijke hoek van het park een nieuwbouw wordt voorgesteld waarvoor in de voor de verzoekende partijen volstrekt onbekende voorstellen plaats zou zijn voor 15 appartementen en lokalen voor bijvoorbeeld senioren of een jongerencentrum op de benedenverdieping. Zo wordt een “rechte parkwand” gecreëerd. Men wil blijkbaar de “leesbaarheid” van het park verbeteren en het gebouw is een “transmitter” naar zowel het park als de omliggende gebouwen en vormt visueel een “poort” vanuit het park naar de achterliggende binnentuin. Deze ingreep moet de “onduidelijke achterkantsituatie” in het park oplossen. Blijkens het advies van de Gecoro zal er ter plaatse geen grootschalig bouwproject komen.

23.6. Uit dit laatste element leiden de verzoekende partijen af dat de openbare ruimte moet wijken voor een bijkomend bouwproject omdat het toch geen te zwaar bouwprogramma is. Zij vragen zich af welke waarde de voorschriften van het RSV eigenlijk nog hebben als die redenering wordt doorgetrokken.

23.7. Volgens de verzoekende partijen zijn de in randnummer 23.5 vermelde overwegingen niet meer of minder dan “windowdressing”. Er is helemaal niets mis met de ruimtelijke kwaliteit of het behoorlijk functioneren van dit deel van het Harmoniepark en de voormelde motieven zijn geen correcte inschatting van de feitelijke realiteit ter plaatse. Het stadsbestuur is zich hier maar al te goed van bewust, maar blijkbaar moet alles wijken voor één extra woonblok, dat voorlopig niet vergund zal worden.

23.8. De verzoekende partijen wijzen erop dat in het richtinggevend gedeelte van het RSA het volgende wordt gesteld:

“3.5.2 Doelstellingen voor de morfologie

[...]

Op stadsdeel- en wijkniveau kan de leefkwaliteit worden bevorderd door verhoging van het groen in de publieke en private gebieden. Vooral de tekortzones aan buurt- en wijkgroen hebben behoefte aan sterke impulsen. Naast een belevingswaarde fungeren buurt- en wijkgroen eveneens als ecologische stapstenen in verstedelijkte gebieden.

[...]

Poreuze groenstrategie

Vanuit de doelstelling van het garanderen van de leefkwaliteit wordt een groenstrategie weergegeven die zich richt op de poreuze delen van de stad. In de publieke delen moet voldoende ruimte gelaten worden voor speelruimte op wijkniveau. Ter bevordering van de groenvoorziening in de diverse stadswijken kunnen een aantal gebieden (niet limitatief) met een specifiek beleid worden geselecteerd:

- De gebieden behorende tot de Binnenstad en de 19de-eeuwse gordel. Hier moet het inpandige groen of het groen in de bouwblokken verhoogd worden. Deze gebieden zijn meestal ook de gebieden met significante tekorten buurt- en wijkgroen. Door middel van punctuele ingrepen in bestaande bouwblokken, het wegwerken van barrières of het verminderen van de maximale bebouwingsindex waar mogelijk, kan de infiltratie van open ruimte bewerkstelligd worden. [...].”

23.9. Volgens de verzoekende partijen is het bestreden uitvoeringsplan flagrant in strijd met de aangehaalde principes van het richtinggevend gedeelte van het RSA.

In de toelichtingsnota bij het bestreden uitvoeringsplan wordt aangehaald dat men streeft naar een “verhoogde leefkwaliteit op wijkniveau”, dat het “Harmoniepark een duidelijke structuur vraagt, waardoor het kan evolueren tot een buurtpark dat de grote aantrekkingskracht aankan” en erkent men ook dat het Harmoniepark de tuin van de buurtwoners is en dat dit een zeer levendig en druk bezocht park is. Daartegenover plaatst men dat een “verloren hoek” in het park tot woonzone bestemd mag worden, om een appartementsgebouw op te richten. De speelruimten en het groen die verdwijnen, moeten dan maar verhuizen naar wat overblijft van het Harmoniepark.

In het eerste bestreden besluit wordt verwezen naar het advies van de Gecoro volgens hetwelk de herbestemming van de zuidwestelijke hoek van het park inspeelt op de vergrijzing van de Antwerpse bevolking en de bevolkingstoename in de stad. Volgens de verzoekende partijen is deze verantwoording dermate gebrekkig dat van een uitgebreide motivering van een afwijking van het richtinggevend gedeelte van het RSV of van het RSA geenszins sprake kan zijn.

Er zijn ook geen dringende redenen voor de bestemmingswijziging aangezien de stad Antwerpen bereid is om haar eigen uitvoeringsplan niet toe te passen en geen bouwvergunningen af te leveren zolang de verschillende buurtcomités in het weefsel van de buurt verankerd zijn.

23.10. De verzoekende partijen besluiten dat de bestemmingswijziging van de zuidwestelijke hoek van het Harmoniepark tot stand is gekomen zonder motivering van de afwijkingen van het RSV en RSA. Uit de bestreden beslissingen blijkt niet dat voor een afwijking van de richtinggevende gedeelten van het RSV of het RSA werd gekozen. Dit is strijdig met artikel 2.1.2, §§ 2 en 3, VCRO.

24.1. De eerste verwerende partij benadrukt in haar nota dat in het bestreden uitvoeringsplan het parkgebied wordt vergroot tegenover het BPA. Enkel de percelen met de panden aan de Harmoniestraat nr. 25A en 27, nu gelegen in de zone voor gemeenschapsuitrusting, worden omgevormd naar woongebied, evenals een kleine strook parkgebied en dit in functie van een nieuwe parkwand. Deze nieuwe wand zal zich in hoogte en volume aan de omgeving aanpassen en zal dienstdoen als “transmitter” naar zowel het park als de omliggende bebouwing. Vanuit het park ontstaat op die manier visueel een poort naar de achterliggende binnentuin.

Volgens de eerste verwerende partij zal de bestaande open ruimte geenszins verdwijnen of verminderen. Wel zal het park op een meer kwalitatieve invulling ingericht worden zodat een duidelijkere, afgebakende groene zone kan waargenomen worden. Het uitgangspunt van het Harmoniepark is er net over waken dat voldoende open ruimte behouden wordt en dat kleinschalig weefsel met extra mogelijkheid voor zachte recreatie, spelen, voetgangers en fietsers voorzien wordt. De leefkwaliteit op wijkniveau zal net worden bevorderd door verhoging van de kwaliteit van het groen in de publieke ruimte. Het doel is dus om de woon- en leefkwaliteit te verbeteren om zo onder anderen jonge gezinnen met kinderen terug naar de stad te brengen.

Volgens de eerste verwerende partij voorziet het bestreden uitvoeringsplan in een grondige restauratie van het park. Het park heeft speelvoorzieningen die gebruikt worden door de buurt. Het bestreden uitvoeringsplan beoogt deze speelruimte uit te breiden en beter te integreren in het park. Behalve de speelplek is er ook het grasveld dat gebruikt wordt om te spelen of te picknicken. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen een formele speelplek met toestellen en een zone met spelaanleiding. Het bestaande groen zal toenemen.

24.2. De eerste verwerende partij wijst er op dat het bestaande groen bovendien wordt uitgebreid naar de nieuwe provinciesite. Volgens de eerste

verwerende partij zal dit het bestaande groen met om en bij 2 hectare doen toenemen.

24.3. De eerste verwerende partij stelt dat het RSA weliswaar het belang van het bestaande groen benadrukt, doch evenzeer voorziet in ruimtelijke ingrepen in de “Poreuze stad”. Deze dienen continu geëvalueerd te worden aan de hand van ruimtelijke indicatoren op wijkniveau. Voorbeelden van dergelijke indicatoren waarmee voortdurend rekening dient te worden gehouden, zijn inwonersaantallen, onbenutte percelen en parken. Het bestaande BPA is verouderd en laat geen invulling aan de huidige noden toe. Het bestreden uitvoeringsplan wenst het bestaande BPA om te vormen tot een flexibeler instrument, gesteund op de nieuwe bouwcode. Bij de totstandkoming van het uitvoeringsplan werd een afweging gemaakt van de verschillende maatschappelijke belangen. Deze afweging verantwoordt het bestreden uitvoeringsplan.

Volgens de eerste verwerende partij heeft de Gecoro in haar advies het volgende benadrukt:

- het uitvoeringsplan heeft gezocht naar een evenwicht tussen de verschillende doelstellingen (buurt - stedelijk gebied) en
- het uitvoeringsplan heeft ingespeeld op de verschillende taakstellingen van het bestuursakkoord: het inspelen op en het faciliteren van een bevolkingsgroei in de stad, gekoppeld aan het voorzien van voldoende publieke voorzieningen.

De eerste verwerende partij meent dat het bestreden uitvoeringsplan zowel rekening heeft gehouden met de faciliteiten van een bevolkingsgroei in de stad, als met het voorzien van voldoende publieke voorzieningen. Het aanpassen aan de huidige noden wordt in het RSA uitdrukkelijk toegelaten. Van een afwijking van het RSA is volgens de eerste verwerende partij geen sprake.

24.4. De eerste verwerende partij besluit dat het bestreden uitvoeringsplan op geen enkele manier afwijkt van de richtinggevende bepalingen

van het RSV en het RSA. Een beroep op de uitzonderingsgrond bepaald in artikel 2.1.2, §3, VCRO is dan ook niet vereist. Daar de overeenstemming met het RSV en het RSA afdoende werd vertaald in het bestreden uitvoeringsplan ziet de eerste verwerende partij ook niet in hoe de handelswijze van de plannende overheid het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel zou schenden.

25.1. De tweede verwerende partij benadrukt in haar nota dat de plannende overheid wat de uitvoering van een ruimtelijk structuurplan betreft over een ruime discretionaire bevoegdheid beschikt. Uit de rechtspraak van de Raad van State blijkt volgens de tweede verwerende partij dat enkel overduidelijke niet te miskennen schendingen van richtinggevende bepalingen van de ruimtelijke structuurplannen een vernietigingsgrond kunnen vormen.

25.2. Volgens de tweede verwerende partij houden de verzoekende partijen ten onrechte voor dat wordt afgeweken van de richtinggevende bepalingen van het RSV of het RSA. Mitsdien moet de vraag of een afwijking in het licht van artikel 2.1.2, §§ 2 en 3, VCRO voldoende werd gemotiveerd, niet worden beantwoord.

De bedoelde passages uit het RSV of het RSA zijn volgens de tweede en de derde verwerende partij geenszins als een absoluut gebod of verbod verwoord die het de plannende overheid onmogelijk zouden maken om het even welke groene publieke ruimte, van om het even welke oppervlakte en aard ook, te herbestemmen.

25.3. De tweede verwerende partij wijst erop dat de herwaardering van openbare ruimte net deels de doelstelling van de kwestieuze bestemmingswijziging betreft, die een verbeterde inrichting van openbare ruimte beoogt, namelijk de bestaande openbare ruimte aantrekkelijker en veiliger te maken. Dit blijkt volgens de tweede verwerende partij onmiskenbaar uit de bewoordingen van de toelichtingsnota bij het bestreden uitvoeringsplan. De beoogde verbetering van kwaliteit van publieke groene ruimten blijkt tevens uit het advies van de Gecoro.

Volgens de tweede verwerende partij betreft de doelstelling van de kwestieuze bestemmingswijziging het ruimtelijk afwerken van het park met een volwaardige gevel, ten gunste van levendigheid en veiligheid van het park. Er wordt ten behoeve van onder meer die kwaliteitsverbetering van het park slechts een beperkte zone publieke ruimte opgeofferd, wat de verdichting en verhoging van het woonaanbod ten goede komt. De inrichtingsvoorschriften voor de “Zone voor wonen” schrijven expliciet voor dat de gevel van het op te richten gebouw moet worden ontworpen als een volwaardige voorgevel.

25.4. De tweede verwerende partij wijst er verder op dat het bestreden uitvoeringsplan in de “Zone voor centrumfuncties - Provinciesite” het creëren van een nieuw publiek park ter hoogte van de Provinciesite, alsook het veiligstellen van private groene ruimten in binnentuinen beoogt. De inrichtingsvoorschriften van de laatstgenoemde zone verplichten het inrichten van een groene toegankelijke ruimte. In de inrichtingsvoorschriften wordt bovendien uitdrukkelijk in een “publieke doorsteek” voorzien, voornamelijk ten gunste van inwoners van de Harmoniestraat.

Volgens de tweede verwerende partij vertrekt het betoog van de verzoekende partijen vanuit de foutieve premisse dat het RSV elke bestemmingswijziging van publieke ruimten verbiedt, en gaat het bovendien voorbij aan het gegeven dat het bestreden uitvoeringsplan net een uitvoering van het RSV betreft, nu het een verbetering van publieke ruimten voorstaat.

De tweede verwerende partij meent dat de door de verzoekende partijen aangehaalde passage uit het RSV niet als een radicaal verbod van herbestemming van groene ruimten kan worden opgevat, wanneer daartoe voldoende compensatie wordt voorzien. De verzoekende partijen gaan ter adstructie van het middel bovendien voorbij aan – de hen nochtans gekende – bestaande feitelijke toestand, die ter plaatse de aanwezigheid van een stelplaats en een speelveld beschrijft, die bezwaarlijk als stedelijke natuurelementen kunnen worden opgevat.

De tweede verwerende partij wijst er nog op dat de inrichtingsvoorschriften van de “Zone voor wonen” van het bestreden uitvoeringsplan voorzien dat gekapte bomen dienen heraangeplant te worden op het perceel.

De tweede verwerende partij herinnert er aan dat het advies van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar wat betreft de overeenstemming met het RSV gunstig was.

25.5. Volgens de tweede verwerende partij vatten de verzoekende partijen de richtinggevende bepalingen van het RSA verkeerd op. Het RSA benadrukt niet meer dan dat wordt gestreefd naar een leefbare omgeving, met een verhoging van “groen” in de publieke en private gebieden. Sterke “impulsen” zijn vooral nodig in de “tekortzones” aan buurt- en wijkgroen. De zone rond het Harmoniepark wordt evident niet aangeduid als een dergelijke “tekortzone” aan buurt- en wijkgroen. Uit de toelichtingsnota bij het bestreden uitvoeringsplan blijkt dat het omliggende gebied ook inzake “private” groene ruimten niet onderbedeeld is.

De tweede verwerende partij wijst erop dat in de toelichtingsnota bij het bestreden uitvoeringsplan de verenigbaarheid met het RSA wordt onderzocht. Opnieuw blijkt dat het de doelstelling is van dit uitvoeringsplan om publieke ruimten kwalitatief in te richten. Dat is ook de conclusie van de Gecoro die in haar advies heeft vastgesteld dat het plan het mogelijk maakt om aan het Harmoniepark een parkwand met blinde gevels af te werken naar een levendige gevel.

25.6. De tweede verwerende partij besluit dat er van strijdigheid met de aangehaalde bepalingen en beginselen geen sprake is.

Beoordeling

26. De artikelen 2.1.2, § 3 en 2.2.13, § 2, VCRO stellen het volgende:

“Art. 2.1.2.

[...]

§3. Het richtinggevend gedeelte van een ruimtelijk structuurplan is het deel van het ruimtelijk structuurplan waarvan een overheid bij het nemen van beslissingen niet mag afwijken, tenzij omwille van onvoorziene ontwikkelingen van de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten of omwille van dringende sociale, economische of budgettaire redenen. De uitzonderingsgronden voor een afwijking worden uitgebreid gemotiveerd. Ze mogen in geen geval een aanleiding zijn om de duurzame ruimtelijke ontwikkeling, de ruimtelijke draagkracht en de ruimtelijke kwaliteit van welk gebied ook in het gedrang te brengen. Onverminderd voormelde uitzonderingsgronden wordt tevens van het richtinggevend gedeelte van een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan afgeweken indien zulks genoodzaakt wordt door maatregelen die vereist zijn voor de verwezenlijking van het bindend sociaal objectief, vermeld in artikel 4.1.2 van het decreet van 27 maart 2009 betreffende het grond- en pandenbeleid.

Dit deel bevat ten minste:

1° de doelstellingen en de prioriteiten inzake ruimtelijke ontwikkeling;

2° een beschrijving van de gewenste ruimtelijke structuur uitgaande van de bestaande ruimtelijke structuur en van behoeften en gevolgen op economisch, sociaal, cultureel en agrarisch gebied, en op gebied van mobiliteit, natuur en milieu, met inbegrip van veiligheid, in het bijzonder vermeld in artikelen 2 en 24 van het samenwerkingsakkoord van 21 juni 1999 tussen de Federale Staat, het Vlaamse, het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn;

3° de maatregelen, middelen, instrumenten en acties tot uitvoering van het ruimtelijk structuurplan.

[...]

Art. 2.2.13.

[...]

§2. De gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen worden opgemaakt ter uitvoering van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.”

27. Op het eerste gezicht stellen de door de verzoekende partijen aangehaalde richtinggevende bepalingen van het RSV en het RSA (randnrs. 23.3 en 23.8) het behoud van stadsparken zoals het Harmoniepark voorop.

Deze bepalingen gelden zonder onderscheid voor alle onderdelen van het stadspark, en met name ook voor de in het RSA uitdrukkelijk genoemde speelruimtes, en niet – zoals de tweede verwerende partij blijkbaar aanneemt – alleen voor natuurelementen.

28.1. Wanneer een uitvoeringsplan, zoals in het onderhavige geval, een substantieel deel van een bestaand stadspark afneemt om daarop een appartementsgebouw te kunnen oprichten, wijkt het op het eerste gezicht af van de voornoemde richtinggevende bepalingen.

28.2. De verwerende partijen argumenteren dat het bestreden uitvoeringsplan niet afwijkt van de voornoemde richtinggevende bepalingen omdat het bestreden uitvoeringsplan de inrichting van het noordelijke parkgedeelte zal verbeteren en omdat de bestemmingswijziging van het zuidelijke parkgedeelte en het terrein waarop zich het koetshuis bevindt, leidt tot een belangrijke kwaliteitsverbetering van het noordelijke parkgedeelte, met name doordat een parkwand met blinde gevels zal worden afgewerkt naar een duidelijke, volwaardige en levendige gevel, zodat de nieuwe parkwand zal dienstdoen als “transmitter” en als “poort”, “de leesbaarheid van het park [zal] verbeteren” en er een einde zal komen aan “een onduidelijke achterkantsituatie, die het geborgen karakter van het park aantast”.

Met deze argumentatie kan op het eerste gezicht niet worden ingestemd, al was het maar omdat ze hoofdzakelijk zoniet uitsluitend betrekking heeft op wachtgevels die buiten het zuidelijke parkgedeelte gelegen zijn en in zoverre pertinentie lijkt te missen en omdat op het eerste gezicht noch het gegeven dat de inrichting van het noordelijke parkgedeelte zal verbeteren, noch het gegeven dat de gevel van het in het zuidelijke parkgedeelte op te richten appartementsgebouw de door de verwerende partijen vooropgestelde kwaliteiten zal hebben, het feit wegneemt dat het laatstgenoemde parkgedeelte niet behouden zal blijven.

28.3. De verwerende partijen argumenteren dat het bestreden uitvoeringsplan niet afwijkt van de voornoemde richtinggevende bepalingen omdat het schrappen van het zuidelijke parkgedeelte gecompenseerd wordt doordat op de provinciesite het bestaande groen met “om en bij de 2ha” zal toenemen.

Met deze argumentatie kan op het eerste gezicht niet worden ingestemd, al was het maar omdat, zoals blijkt uit de hiervoor (randnr. 17.3) aangehaalde stedenbouwkundige voorschriften, het bestreden uitvoeringsplan de provinciesite, die overigens niet aansluit op het Hamoniepark, niet tot parkgebied maar tot een gebied om kantoor- en andere gebouwen op te richten bestemt en omdat die voorschriften geen waarborgen lijken te bevatten inzake de minimale oppervlakte die op deze site als “groene toegankelijke ruimte” moet worden ingericht.

29. De verwerende partijen argumenteren verder dat de herbestemming van het zuidelijke parkgedeelte tot woonzone verantwoord wordt door het ook in het RSA erkende maatschappelijke belang om een antwoord te bieden op de huidige noden die – zoals de Gecoro het uitdrukt – ontstaan zijn omdat “de Antwerpse bevolking groeit en [...] de vergrijzing toeneemt”. Deze argumentatie kan op het eerste gezicht niet anders worden begrepen dan dat het bestreden uitvoeringsplan omwille van een andere ruimtelijke behoefte afwijkt van de door de verzoekende partijen aangehaalde richtinggevende bepalingen van het RSV en het RSA. Nochtans blijkt niet, en beweren de verwerende partijen zelfs niet, dat de door artikel 2.1.2, § 3, VCRO (randnr. 26) gestelde voorwaarden voor een dergelijke afwijking werden gerespecteerd.

30. Aan het voorgaande wordt op het eerste gezicht geen afbreuk gedaan door het gegeven dat binnen de “Zone voor wonen” gekapte bomen heraanplant dienen te worden, door het feit dat de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar een gunstig advies heeft gegeven of het gegeven dat de buurt rond het Harmoniepark geen “tekortzone” inzake buurt- en wijkgroen is.

31. Het middel is in de aangegeven mate ernstig.

B. Moeilijk te herstellen ernstig nadeel

Standpunt van de partijen

32. Inzake het moeilijk te herstellen ernstig nadeel voert eerste verzoekster aan dat door de inplanting van het appartementsgebouw in het zuidelijke parkgedeelte een belangrijk deel van het bestaande groen van het park, waarvan zij geniet en waarop zij uitzicht heeft, zal verdwijnen. Uit de door haar neergelegde fotoreportage blijkt dat ze thans vanuit de woonplaatsen van haar appartement kan genieten van een prachtig uitzicht op deze hoek van het park. Wanneer het voorziene appartementsgebouw wordt opgericht zal de impact op haar woongenot enorm en onomkeerbaar zijn.

In het verzoekschrift wordt er ook op gewezen dat het Harmoniepark een bijzondere historische, sociale en recreatieve waarde voor de buurt heeft en fungeert als groene long in het midden van de stad. Door de inplanting van het appartementsgebouw zal een belangrijk stuk van het park onherroepelijk verdwijnen. Er wordt afgestevend op een vermindering van het, thans voor eenieder gezellig en constant bezochte, park voor de omwonenden. Groen wordt vervangen door beton. Het appartementsgebouw zal bovendien een belangrijke ontmoetingsplaats en speelplaats voor de kinderen ongedaan maken. Tenslotte biedt het bestreden uitvoeringsplan onvoldoende garanties op het vlak van mobiliteit en parkeervoorziening voor het nieuwe appartementsgebouw.

In het verzoekschrift wordt er nog op gewezen dat het bestreden uitvoeringsplan de noodzakelijke rechtsgrond vormt voor een individuele stedenbouwkundige vergunning die de uiteengezette nadelen meebrengt. Het wordt benadrukt dat deze nadelen ernstig en moeilijk te herstellen zijn.

33. De eerste verwerende partij benadrukt in haar nota dat het bestreden uitvoeringsplan juist ertoe strekt het Harmoniepark te ontwikkelen als

een groen buurtpark zodat het een aantrekkelijke ontmoetingsplaats voor een mix van jonge en oude parkgebruikers kan zijn. Om dit te laten slagen moet in eerste instantie gezorgd worden voor duidelijkheid, voor een heldere en leesbare structuur. De voorziene nieuwe parkwand zal een antwoord bieden op de bestaande slordige en onveilige situatie. Bovendien zal het bestaande park geenszins verkleinen. De provinciesite zal immers een nieuw park openstellen voor het publiek.

Volgens de eerste verwerende partij laten de verzoekende partijen na hun bestaande uitzicht, en de gevolgen van een toekomstige bebouwing in concreto aan te tonen. Er kan verwezen worden naar de rechtspraak van de Raad van State waarin werd aangenomen dat een kantoorgebouw van zekere omvang op zich geen moeilijk te herstellen ernstig nadeel met zich meebrengt. Het bestreden uitvoeringsplan voorziet trouwens dat bij de stedenbouwkundige aanvraag van het nieuwe appartementsgebouw de nodige zorg dient te worden besteed aan de onmiddellijke omgeving. De harmonieregel vormt hierbij het belangrijkste toetsingselement.

Tot slot wijst de eerste verwerende partij erop dat de screeningsnota concludeerde dat het bestreden uitvoeringsplan geen significante gevolgen inzake mobiliteit kan veroorzaken, zodat het desbetreffende nadeel niet kan worden aanvaard.

34. De tweede verwerende partij benadrukt in haar nota dat in het verzoekschrift wordt voorbijgegaan aan het werkelijke voorwerp van de bestreden beslissingen, nu er abstractie wordt gemaakt van het grafisch plan en bijhorende voorschriften, waaronder de inrichtingsvoorschriften omtrent de “Zone voor wonen” die wat het aspect van parkeergelegenheid en groen betreft de nodige garanties bieden.

Het park gaat geenszins in zijn geheel teloor. In de strook “Zone voor groen - Harmoniegebouw en park” wordt ruimte gelaten voor park en speelruimte voor kinderen. Het grotendeels resterende gedeelte van het park kan

op vlak van spel perfect een volwaardig alternatief bieden. Voor de verzoekende partijen die nagenoeg onmiddellijk palen aan de kwestieuze bestemmingswijziging komt dat erop neer dat zij op een afstand van nauwelijks meer dan 20 meter kunnen genieten van het groen, rust en andere belevingsaspecten die een park kan bieden.

In de “Zone voor wonen” wordt voorzien dat alle gekapte bomen worden vervangen door nieuwe bomen op hetzelfde perceel, zodat het verdwijnen van groen wordt gecompenseerd door het opnieuw voorzien van groen. De tweede verwerende partij merkt bovendien op dat tussen eerste verzoeksters gebouw en het “trapveldje” nog het bouwvallige koetshuis staat, zodat ook de bewoners van nr. 29 niet onmiddellijk aan het “trapveldje” palen.

Tot slot benadrukt de tweede verwerende partij dat voor alle nieuwe voorzieningen in het bestreden uitvoeringsplan wordt opgenomen dat de parkeerbehoeften zullen worden opgevangen op eigen terrein.

Beoordeling

35. Uit een in het verzoekschrift opgenomen foto blijkt dat eerste verzoekster vanuit haar appartement een uitzicht heeft op het zuidelijke parkgedeelte en het daarachter gelegen noordelijke parkgedeelte. Het bestreden uitvoeringsplan maakt op het zuidelijke parkgedeelte en op het terrein waarop zich het koetshuis bevindt de oprichting mogelijk van een appartementsgebouw waarvan de rechterzijgevel wordt aangebouwd tegen de linkerzijgevel van eerste verzoeksters gebouw. Uit de in de screeningsnota opgenomen figuur (randnr. 11.2) blijkt dat door de oprichting van het nieuwe appartementsgebouw het zuidelijke parkgedeelte en daarmee het voornoemde uitzicht verloren zal gaan.

36. Er kan in redelijkheid bezwaarlijk betwist worden dat, los van de vraag of er zich mobiliteitseffecten zullen voordoen, het in het vorige randnummer genoemde verlies in hoofde van eerste verzoekster een moeilijk te

herstellen ernstig nadeel in de zin van de gecoördineerde wetten op de Raad van State dreigt te veroorzaken.

De conclusie is dat er in hoofde van de eerste verzoekster wordt voldaan aan de voorwaarde van het moeilijk te herstellen ernstig nadeel. Gelet op deze conclusie en op wat in randnummer 20.2 werd overwogen is het overbodig om te onderzoeken of er ook in hoofde van de tweede tot dertiende verzoekende partij aan die voorwaarde wordt voldaan.

C. Besluit

37. Er is voldaan aan de door artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State opgelegde voorwaarden om de schorsing van de tenuitvoerlegging te bevelen.

VII. Verzoek tot partiële schorsing

38. Wat betreft het in ondergeschikte orde geformuleerde verzoek van de tweede verwerende partij om het bestreden uitvoeringsplan slechts partieel te schorsen (randnr. 19.4) stellen de verzoekende partijen ter terechtzitting dat ze daar geen bezwaar tegen hebben.

39. Een schorsing beoogt de verzoekende partij specifiek te beschermen tegen het risico dat zij in afwachting van een vernietiging een moeilijk te herstellen ernstig nadeel lijdt. Gelet op de finaliteit van de vordering tot schorsing, die erin bestaat de verzoekende partij te behoeden voor een moeilijk te herstellen ernstig nadeel, moet in beginsel de uitgesproken schorsing ook niet verder reiken dan nodig om dat bewuste nadeel te vermijden. Gelet op het aangenomen nadeel is er grond om de schorsing te beperken tot, zoals door de tweede verwerende partij in ondergeschikte orde uitdrukkelijk gevraagd, de bestemmingswijziging van het perceel dat rechts grenst aan het perceel Harmoniestraat nr. 29 en dat links overlapt wordt door de “Zone voor groen - Harmoniegebouw en park”. Verder wordt vooralsnog uit de concrete

omstandigheden van de zaak afgeleid dat een uitsluiting uit de schorsing van de andere onderdelen van het uitvoeringsplan geen doorslaggevende bezwaren oproept in verband met een onmogelijkheid om ze af te scheiden. Tot die concrete omstandigheden behoort ook de vaststelling dat de eerste verwerende partij ter terechtzitting zelf geen dergelijke bezwaren deed gelden.

BESLISSING

- 1. De Raad van State beveelt de schorsing van de tenuitvoerlegging van :**
 - a. het besluit van de gemeenteraad van Antwerpen van 29 april 2013 houdende definitieve vaststelling van het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis-Harmonie”, en**
 - b. het besluit van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen van 23 mei 2013 houdende goedkeuring van het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis-Harmonie” van de stad Antwerpen,****in zoverre ze het aan de Harmoniestraat palende perceel dat rechts grenst aan het perceel Harmoniestraat nr. 29 en dat links overlapt wordt door de “Zone voor groen - Harmoniegebouw en park” bestemmen tot “Zone voor wonen” (artikel 2).**

De Raad van State verwerpt de vordering voor het overige.

- 2. Dit arrest dient te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het tweede gedeeltelijk geschorste besluit.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van twintig december 2013, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Johan Lust,	kamervoorzitter,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
Jan Clement,	staatsraad,
bijgestaan door	
Greta Scheveneels,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Greta Scheveneels

Johan Lust